

Trettendedag jul (Epifania)

Predikan på distans 2025-01-06

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-Lutherska Kyrkan i Sverige.

Dagens ämne: Herrens härlighet.

Epistel: Jes. 60:1–6. Evangelium: Matt. 2:1–12. Predikotext 2:a årg.: Joh. 8:12

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre himmelske Fader! Vi tackar dig att du genom stjärnan ledde de vise männen till barnet i Betlehem. Led oss genom ditt ord och din helige Ande så att också vi i tro och tillbedjan får falla ned inför Herren Kristus, sann Gud och sann människa. Låt ditt ords ljus visa oss den rätta vägen genom livet så att vi till sist får gå in i den eviga härligheten. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Dagens korta predikotext, den andra årgången, lyder:

Jesus sade till folket: ”Jag är världens ljus. Den som följer mig ska inte vandra i mörkret utan ha livets ljus.” (Joh. 8:12). Amen.

Denna stora högtidsdag har rubriken ”Herrens härlighet”. Det allra största för en människa är att genom Guds nåd få del av syndernas förlåtelse för Kristi skull och sedan i evighet få vara hos Gud i himlen och skåda hans härlighet. I himlen finns inte längre någon synd, någon sjukdom eller död. Djävulens makt är för alltid bruten och han har fått sitt slutgiltiga straff. Allt elände som han orsakade i den nuvarande världen i form av ovänskap, lögn, mord, kriminalitet och krig är för evigt borta. Den nya himmel och nya jord som Skriften utlovar har kommit, och där strålar Herrens härlighet synligt och uppenbart för alla.

Denna högtidsdag, Epifania, talar om Herrens sanna härlighet och dessa sanna uppenbarelse. Ordet *epifania* betyder egentligen att en slöja dras bort så att verkligheten bakom slöjan visas. Om denna Guds epifania säger vi idag:

1. Herrens härlighet avslöjas genom ordets ljus.
2. Herrens härlighet gäller alla folk.
3. Herrens härlighet kommer också till oss genom ordet och sakramenten.

1. Herrens härlighet avslöjas genom ordets ljus.

De vise männen hade i orienten inte bara sett stjärnan gå upp utan också fått del av Guds ords förklaring så att de kunde tolka vad stjärnan betydde. De hade troligen besökt någon orientalisk synagoga och hört Guds ords texter uppläsa i gudstjänsten. Kanske var det episteltextens ord de där hade hört. Där säger Jesaja: ”Stå upp, stråla, för ditt ljus kommer och Herrens härlighet går upp över dig. Se, mörker ska täcka jorden och töcken folken, men över dig ska Herren gå upp, hans härlighet ska uppenbaras över dig. Hednafolk ska vandra i ditt ljus och kungar i glansen som går upp över dig” (Jes. 60:1–3). Denna profetia om Herrens härlighet fick sin fullbordan när Guds Son blev människa. Jesaja säger ju att ”kungar skall vandra i ditt ljus”, och detta gick i fullbordan när de vise männen kom till krubban i Betlehem och fick skåda världens nyfödde frälsare liggande där i ett stall. Vi vet inte om de var kungar, men de hade med sig rika, kungliga gåvor. Skriften kan ju

också kalla mäktiga män för ”gudar”. Profetian sade också att mörker rådde, nämligen andligt mörker. *Mörker övertäckte verkligen jorden och töcken folken*, d.v.s. syndens mörker över alla hednafolk och över alla dem i Israel som inte trodde på Guds ord och löfte. Men ordets ljus kom inte bara över de troende judarna utan också över alla hedningar som i tro tog emot löftet om syndernas förlåtelse. Ja liksom syndafördärvet finns hos alla människor lyser också Kristi ords ljus i hela världen för alla människor. Men de som inte tror på löftet tar inte emot ordet och får då ingen del av dess välsignelse. Jesus säger: *”Den som tror på Sonen har evigt liv. Den som inte lyder Sonen ska inte se livet, utan Guds vrede blir kvar över honom”* (Joh. 3:36).

Makten och kraften i Gud löftesord hade t.ex. *skökan Rahab* i Jeriko fått uppleva då hon litade på Guds ord och löfte och gömde spejarna undan förföljarna. Hon band då som ett tecken *ett rött snöre* i sitt fönster, och när sedan Josuas här förstörde staden skonades Rahab (Jos. 2, 6:20–25). Det välkända ord hon litade på var att Gud själv hade fört Israels folk ut ur Egypten. Hon sade till spejarna: *”Vi har hört hur Herren lät Röda havets vatten torka bort framför er när ni drog ut ur Egypten... När vi hörde det försvann vårt mod och nu har ingen kraft att stå emot er, för Herren er Gud är Gud uppe i himlen och nere på jorden”* (Jos. 2:10f). Rahab var en syndig, prostituerad kvinna. Men hon förtröstade på Guds löfte och så blev hon och hennes familj räddade. Tecknet hon fick var *det röda snöret*, som var en bild av Kristi försoning då han genom sitt blod skulle försona hela världen. Så blev också hedningar som trodde på Guds löfte frälsta under gamla testamentets tid. Genom Guds ords ljus leddes de till tro på den kommande Messias.

2. Herrens härlighet gäller alla folk.

I vår text säger Jesus: *”Jag är världens ljus. Den som följer mig ska inte vandra i mörkret utan ha livets ljus”* (Joh. 8:12). Ljuset var inte bara till för Israel utan också för alla andra folk, för hela världen. De vise männen hade säkert hört och läst Jesajas ord om ljuset. De hade nog också läst Bileams profetia där han genom Guds ingivelse sade: *”Jag ser honom, men inte nu, jag skådar honom, men inte nära. En stjärna stiger fram ur Jakob, en spira höjer sig ur Israel”* (4 Mos. 24:17).

När därför männen såg stjärnan i österlandet (ungefär nuvarande Irak) tänkte de nog på profetiorna om *”stjärnan som skulle stiga fram ur Jakobs land och höja sig ur Israel”*. Vi kan också lägga märke till att det här inte står att stjärnan steg för steg ledde dem från österlandet till Jerusalem. Det var först senare när de varit i Jerusalem som stjärnan ledde dem på det viset till stallet i Betlehem. Nej de reste till Jerusalem enligt Guds ords löfte, eftersom de sett stjärnan gå upp och trodde att det var den i Skriften utlovade stjärnan som skulle *”stiga fram ur Jakob”* och *”höja sig ur Israel”*. I Jakobs land, Israels land, skulle Messias födas. De sade ju till kung Herodes: *”Var är judarnas nyfödde kung? Vi har sett hans stjärna gå upp och har kommit för att tillbe honom.”* (Matt. 2:2). De hade alltså redan i österlandet trott att stjärnan var tecknet på den utlovade kungens födelse och de kom för att tillbe honom, inte som en vanlig kung utan som den av Gud utlovade Messias. Detta måste innebära att de trodde att den nyfödde kungen var gudomlig, att han verkligen var Messias, som de hoppades på och som de ville tillbedja.

Om de bara hade kommit för att vörda en nyfödd, jordisk kung i Israel blir hela texten obegriplig. Då skulle det bara varit fråga om världslig politisk händelse och

sådana gratulationer och gåvor man ger till ett annat lands nye härskare för att kanske hoppas på större makt och bättre koalitioner. Men nu hade de med sig de allra dyrbaraste gåvor som de gav åt det fattiga barnet i stallet: Guld, rökelse och myrra. Så kunde man hedra en kung. Men framför allt står det att de *tillbad* honom, d.v.s. föll ner inför honom som den sanne Guden som de tillbad av hela sitt hjärta. Om de på detta sätt skulle ha tillbett en vanlig människa som inte var Gud hade det varit avgudadyrkan. Så menade ju också fariséerna att Jesus gjorde sig skyldig till hädelse eftersom han sade sig vara Gud.

Nej, de vise männen väntade verkligen på världens frälsare, precis som Jesaja hade beskrivit honom. De väntade på att *"Herrens härlighet skulle uppenbaras"* och att *"hednafolk skulle vandra i hans ljus"*. Det var alltså HERREN själv de ville tillbedja. Det löfte som talade om Herrens härlighet var själva evangeliet. Även i österländska synagogor läste man texterna om Herrens lidande tjänare hos Jesaja. Där stod det ju: *"Han blev genomborrad för våra brott, slagen för våra synder. Straffet blev lagt på honom för att vi skulle få frid, och genom hans sår är vi helade"* (Jes. 53:5).

3. Herrens härlighet kommer också till oss genom ordet och sakramenten.

När vi denna högtidsdag läser orden om de vise männen, om kung Herodes och barnet i krubban är detta också Guds eget tal till oss idag. Matteus, Lukas, Jesaja och Bileam talade och skrev ord om Jesu födelse. Dessa ord stämde överens och är i alla tider Guds inspirerade och ofelbara ord liksom varje ord i den heliga Skrift. Skökan Rahab och de vise männen satte sin tro till dessa ord och blev frälsta. Så får också vi på samma sätt förtrösta på Guds ord som vår egen väg till frälsning. Genom Bibelns ord talar Gud till varje syndare och utlovar frälsning för Kristi skull.

Men djävulen kommer då att rasa precis som Herodes rasade mot det nyfödda barnet. Istället för att i tro ta emot Kristus hycklade han och låtsades vara en som också ville tillbedja barnet. Men hans plan var att döda och förintna honom. Genom att mörda en mängd oskyldiga barn trodde han sig ha uppnått sitt onda mål. Men Gud bevarade sin Son och förde honom till Egypten en längre tid. Så går det för de tyranner som försöker utrota kristendomen och den sanna kyrkan. De rasar mot Guds ord och löfte och därmed mot Gud själv. Men de får alltid sitt straff. Det verkar som om det lilla barnet saknade all makt. Men redan i krubban var han den om vilken han senare själv säger: *"Mig är given all makt i himlen och på jorden"* (Matt. 28:18). Tyrannen Herodes dog men Jesus kallades tillbaka ut ur Egypten enligt Hoseas ord: *"När Israel var ung fick jag honom kär, och ut ur Egypten kallade jag min son"* (Hos. 11:1).

Kyrkans motståndare, bibelkritikerna och de liberala teologerna, säger då att detta ställe inte kan handla om Kristus. Det måste bara handla om Israels jordiska folk. Bibelkritikerna menar sig alltid veta bättre än Guds eget ord. De bryr sig inte om att Matteus klart och tydligt skriver:

Josef steg då upp och tog samma natt med sig barnet och dess mor och gav sig av till Egypten. Där stannade han tills Herodes hade dött, för att det som Herren hade sagt genom profeten skulle uppfyllas: Ut ur Egypten kallade jag min son (Matt. 2:14f).

Då borde bibelkritikerna ångra sin falska lära och erkänna sitt misstag. Men istället säger de att Matteus måste ha misstagit sig. Hans tolkning är felaktig. Hosea kan omöjligen ha profeterat om den kommande Messias.

Så behandlar bibelkritikerna också sakramenten. Djävulen vet att Gud verkar syndernas förlåtelse genom dopet, avlösningen och den heliga nattvarden. Därför förvränger och förfalskar han särskilt dessa medel. Han förför teologer, präster och predikanter i alla tider så att de talar föraktfullt om dopet som "en handfull vatten" som inte kan hjälpa någon. Han säger att de små barnen "inte kan tro" och att de därför inte ska döpas. Han säger att prästen som är en människa "inte kan tillsäga syndernas förlåtelse" i bikten. Han säger att människan själv "måste avgöra sig" eller "medverka" till frälsningen. Därför har vi inte rätt att förtrösta på Guds förlåtelse i sakramenten. Han säger också att Kristi kropp "omöjlig" kan vara i nattvarens bröd och vin eftersom Kristi kropp endast är uppe i himlen hos Fadern. Och fastän Jesus klart och tydligt om brödet och vinet säger: "*Detta är min kropp, detta är mitt blod*" kommer djävulen med en rad undanflykter och vill inte veta av läran att Kristus också är värd vår tillbedjan i brödet och vinet redan när instiftelseorden ljuder. Han sprider ut sitt tvivel och säger att "detta kan man inte säkert veta". "Kanske" Kristi kropp och blod först blir närvarande när man äter och dricker, "kanske" tidigare... Ingenting är längre fast och säkert när man börjar rucka på Kristi egna ord.

Men Guds ord och sakrament är vissa och säkra. När Jesus talar om "*de små som tror på mig*" är det visst och säkert att barnen kan tro. När Jesus säger: "*Om ni förlåter någon hans synder så är de förlåtna*", så är detta visst och sant i samma stund som förlåtelsen uttalas. Och när Jesus i vår nattvard säger: "*Detta är min kropp, detta är mitt blod*", så är det sant i samma ögonblick som han uttalar orden. Så uppenbaras för oss idag Herrens härlighet i ordet och sakramenten. Det sker liksom i krubban på ett oansenligt sätt. En grupp människor samlas kring en enkel bok och läser och predikar ur den. De döper med vanligt vatten, uttalar enkla ord om förlåtelse och säger att bröd och vin är Kristi kropp och blod. De lyssnar, beder, sjunger, tillbeder, äter och dricker. De utgör en liten, föraktad skara i jämförelse med de stora bibelkritiska samfundet. Men de bevarar Guds ord och löfte. De litar på hela Guds ords sanning. De litar på de sakrament Gud själv har instiftat. De lovsjunger och prisar Herren i tro på hans underbara löften. Så får de också tillbedja sin Herre och Frälsare på samma sätt som de vise männen gjorde. Så uppenbarar Herren sin härlighet också idag.

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.